

Veel aandacht voor jong gewas

Net aan twintig jaar is sprake van een teelt van enige omvang in Nederland als het gaat om Zantedeschia. Dat betekent nog veel vragen over allerlei ziekten en plagen, discussie over de keuringsnormen, en volop inspanningen op het gebied van promotie. In dit artikel komen die drie aspecten aan de orde. Wat is er de afgelopen paar jaar gebeurd bij Zantedeschia op het terrein van keuring, onderzoek en promotie?

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto's: BKD, PPO, BBH

• BKD

Niet meer keuren op genetisch bont

In 2002 startte de BKD op verzoek van de productgroep Zantedeschia met het opzetten van een veldkeuring voor dit gewas. De reden was een verhoging van de kwaliteit van de partijen, met name op virusgebied. Zo'n eerste stap betekent aftasten wat er wel en wat er niet onder zo'n keuring kan gaan vallen. Daarnaast is het van belang om vast te stellen op welke momenten er een keuring wordt uitgevoerd. Bij zo'n jong gewas is dat een zich ontwikkelend proces. In regelmatig overleg met de productgroep is naar de opzet van die keuring gekeken. Duidelijk was dat er op zichtbaar virus moest worden gekeurd, omdat virus van grote invloed is op de kwaliteit van knollen die als voortkweekingsmateriaal worden gebruikt en naar de eindgebruiker gaan. Om welk virus of welke virussen het ging, was toen nog niet duidelijk. Daar is door de BKD in samenwerking met PPO de afgelopen jaren nader onderzoek naar uitgevoerd.

Een ander begrip dat op enig moment in de keuring werd opgenomen was niet-homogeniteit. Het bleek dat door de wijze van vermeerdering van Zantedeschia er in partijen afwijkende planten konden ontstaan, die namen kregen als bosjesplanten en olifantsoren. Daaronder werd ook het zogenoemde genetisch bont geschaard. Dit begrip werd ook beschreven. Met die informatie kon de keurmeester aan de slag. Zoals gezegd is Zantedeschia een relatief jong gewas, waar lang niet alles duidelijk van is. Dat betekent dat bijstelling van keuringsnormen nodig kan zijn. Op het terrein van genetisch bont is dat gebeurd, zo legt hoofd Keuringsbeleid en Kwaliteit zaken Peter Knippels uit. "Wat er gebeurde was dat bij een aantal cultivars er discussie ontstond over dat begrip genetisch bont. Dat heeft er onder meer toe geleid dat de Raad van Plantenrassen een onderzoek heeft ingesteld bij een van die culti-

vars, te weten 'Red Sox'. De Raad van Plantenrassen stelde in 2008 vast dat de afwijkingen die wij als genetisch bont hadden aangemerkt bij die cultivar binnen de rasbeschrijving vallen. Dat heeft ertoe geleid dat wij, gedwongen door dit onderzoek, de keuring op genetisch bont niet meer kunnen uitvoeren. We hebben dat uitgebreid met de productgroep besproken, en daarbij met elkaar besproken welke consequenties dat heeft voor het product Zantedeschia in de vervolgschakels. Wij kunnen er niet meer op keuren, en dat betekent dat verkopers andere manieren moeten zien te vinden om afnemers te informeren over dat aspect van een partij. De productgroep heeft voor dit standpunt wel begrip, maar vindt het wel jammer."

De BKD keurt op virus omdat dit de kwaliteit van de knollen sterk beïnvloedt

• PPO

Bewaring, knollen- en bloemeteelt beter in beeld

Een nieuw gewas vraagt om veel onderzoek. Dat is als het om Zantedeschia gaat een gegeven. Onderzoeker Paul van Leeuwen van PPO Bollen en Bomen in Lisse heeft sinds midden jaren negentig een substantieel deel van zijn tijd aan dit gewas besteed. Dat heeft inzicht opgeleverd op vrijwel alle facetten van de knollen- en bloemeteelt. Na onkruidbestrijding en bemesting kwamen al snel het rooitijdstip en bewaar temperatuur in beeld. "Lang werd aangenomen dat Zantedeschia nog lang door-groeide in het najaar, wat leidde tot laat rooien, soms tot ver in december. Uit onderzoek bleek echter dat de afrijping van de knol plaatsvindt op basis van een temperatuursom. Zodra die is bereikt kan de knol worden gerooid. Dat tijdstip valt meestal vanaf half oktober. Met als gevolg dat er nu ook veel eerder wordt gerooid. Wat de bewaring betreft heerste lang het idee dat de knollen koel moesten worden gedroogd. Dat bleek nogal eens tot veel uitval te leiden. De reden daarvan was dat er geen huidje wordt gevormd op de knol, met flinke uitdroging en verstening als gevolg. Onderzoek maakte duidelijk dat juist een warme periode na het rooien gunstig was. Dan werd dat huidje wel aangelegd, met veel minder uitval als gevolg."

Een ander aspect bij de bewaring bleek het optreden van mijten. Van Leeuwen had wel eens mijten gevonden op rotte knollen, maar was in de veronderstelling dat die geen schade aanrichtten. Dat bleek niet zo te zijn. "Ik ging bij knollen met afwijkingen aan de spruit eens onder de microscoop kijken, trok wat vellen weg, en zag volop mijten. Een proef met mijten die op een gezonde knol werden gezet leverde vrachtschade op, en jonge mijten. Genoeg bewijs om een bestrijding uit te zoeken. Dat is een heetstookbehandeling geworden, die goed werkt." Aan virus heeft Van Leeuwen samen met collega-virologen ook gewerkt. "We zijn er achter gekomen dat er veel meer virussen voorkomen in Zantedeschia dan we lang dachten. Het zijn er wel meer dan twintig. Veel spuiten met minerale olie en een insecticide houdt het percentage laag. Het is daarbij wel zaak om lang door te spuiten, omdat het gewas lang doorgaat met het aanmaken van nieuw blad en zo besmet kan raken." Voor de bloemeteelt is slijmstelen een bron van zorg. Van Leeuwen voert sinds vorig jaar hiernaar onderzoek uit. Een complex verhaal, is tot nu toe de stand van zaken. "We volgen twee weefselweekpartijen die bij twee kwekers vandaan komen, en gaan op verschillende momenten na of er sprake is van besmetting. Op die manier willen we nagaan waar de infectie vandaan komt. Er

was Zantedeschia

PPO zocht uit welke virussen in Zantedeschia voorkomen. Het waren er veel meer dan lang werd aangenomen

zijn aanwijzingen dat de bacteriën die slijmstelen veroorzaken al met de knol meekomen, terwijl de knol gezond oogt." Ten slotte is de bloemaanleg ook onderwerp van onderzoek geweest. Op basis van eerder onderzoek en eigen proeven heeft Van Leeuwen vastgesteld dat het plantenhormoon gibberelline hier een spectaculair effect op heeft. Toediening van dat hormoon geeft veel meer bloemen.

• KAVB

Extra promotie in Spanje en Italië werkt

Via het IBC wordt al volop promotie gemaakt voor Zantedeschia. Sinds 2005 werkt de KAVB met een aantal ketengroepen, die met vakheffingsgeld dat door de producenten bijeen is gebracht projecten kunnen starten. Dit geld komt bovenop de reguliere bijdrage aan de promotie van bloembollen. Hierbij zijn naast de KAVB veredelaars, telers, broeiers en bloemenhandelaren betrokken, evenals bloemenveiling FloraHolland en Bloemenbureau Holland. In 2008 startte een groep voor Zantedeschia. Doel van de ketengroep is om de in Nederland geteelde bloemen van Zantedeschia te promoten in het buitenland. De ketengroep liet de keuze vallen op Italië en Spanje, legt secretaris Saskia Bodegom uit. "Die landen beschouwen Zantedeschia als een trendy bloem, waar ook in het hogere marktsegment geld voor wordt betaald. Dat hogere segment is te vinden bij bloemwerk voor huwelijk en uitvaart. Twee momenten waar in die landen veel bloemen worden gebruikt, en waar geld maar een beperkte rol speelt. Dit kwam naar voren uit marktonderzoek van het Productschap Tuinbouw."

In 2008 lag de nadruk in Spanje op rouwbloemwerk en in Italië op bruidswerk. Voor Spanje werd een boek gemaakt met allerlei voorbeelden van rouwbloemwerk waarin Zantedeschia was verwerkt. Hiervan zijn meer dan 7.000

exemplaren onder Spaanse bloemisten verspreid, onder meer via bloemenhandelaren. In Italië werd meegewerkt aan een bruidsshow, en werd geadverteerd in een magazine dat zich volledig richt op de trouwmarkt.

In 2009 bleven Spanje en Italië de kernlanden voor de ketengroep, maar nu werd in beide gevallen voor de huwelijksmarkt gekozen. Hiervoor is een CD gemaakt met inspirerend bloemwerk, en is op een aantal bruidsshow's gezorgd voor attractief bloemwerk. En in samenwerking met bloemenhandel Metz werd een Zantedeschiaspecial uitgegeven, waarin bloemisten in enkele stappen krijgen uitgelegd hoe verschillende arrangementen te maken zijn. Deze promotie komt bovenop de promotie die al voor Zantedeschia wordt uitgevoerd door het IBC, legt adjunct-directeur Prisca Kleijn uit. "Zantedeschia wordt ook al volop meegenomen in de reguliere promotie. Een mooi voorbeeld van dit jaar is de nieuwe campagne 1,2,3... het is zomer, waar van allerlei zomerbloeiers is te zien hoe goed en gemakkelijk ze in te tuin en op het terras zijn toe te passen. Daar zit Zantedeschia ook bij." De inzet via de ketengroep is zinvol, vindt Kleijn: "Deze groepen leveren ons zoveel extra informatie over de bolgewassen door de keten heen op. Dat geldt niet alleen voor ons, maar ook voor de ondernemers die aan de ketengroepen deelnemen. Promotie is een bindmiddel, waarvan het werkelijke effect veel verder gaat."

Met aanvullende promotie wil de KAVB bereiken dat consumenten meer Zantedeschia-bloemen gaan kopen